
**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ
І ПРАКТИКИ АУДИТУ ТА ШЛЯХИ
ЇХ ВИРІШЕННЯ**

УДК 657.421.3 : 657.6

Олена Біляченко,
к.е.н., доцент кафедри аудиту,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

АУДИТ ЕФЕКТИВНОСТІ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

Аудит ефективності нематеріальних активів — це відносно нова форма аудиту, значення якого безупинно змінюється і який має значний потенціал застосування в умовах сучасних глобалізаційних процесів і нарощення темпів постіндустріальної економіки. Аудит ефективності нематеріальних активів поряд із традиційним аудитом відіграє більш ключову роль у здійсненні контрольної роботи. Мета його проведення — надати гарантії ефективної роботи та ефективного використання активів підприємства, в тому числі й тих, що не мають матеріальної форми — нематеріальних активів.

Появу терміну «аудит ефективності» пов'язують з підписанням у 70-х рр. ХХ ст. Лімської Декларації керівних принципів контролю (м. Ліма, Перу, 1977 р.). У зазначеній Декларації контроль ефективності виділено як невід'ємну складову контролю. У ній відзначається, що на додаток до фінансового аудиту, важливість якого незаперечна, є також інший вид контролю — аудит ефективності, що спрямований на перевірку того, наскільки ефективно й ощадливо витрачаються ресурси, в тому числі активи, що не мають відчутної (матеріальної) форми.

Якщо говорити про основні задачі аудиту ефективності, то в цілому їх можна об'єднати в три основні принципи:

1) економічність або економність — ощадливість, бережливість, ступінь мінімізації витрат з огляду на якість продукту, це досягнення запланованих результатів за рахунок використання найменшого обсягу коштів або досягнення найкращого результату за рахунок використання заданого обсягу коштів;

2) ефективність — продуктивність, ступінь корисності споживання ресурсів для створення продукту, це співвідношення між

випуском продукції, наданням послуг та іншими результатами діяльності суб'єкта господарювання та використаними на їх виробництво матеріальними, фінансовими та трудовими ресурсами;

3) результативність — дієвість, успішність, рівень досягнення мети, ступінь відповідності фактичних результатів діяльності суб'єкта господарювання запланованим результатам. При цьому результативність характеризує досягнення поставлених цілей, а економічність — ресурси, які використовуються для досягнення цих цілей.

Аудит нематеріальних активів відображає конкретний вид діяльності — в системах управління він виділений у відособлену сферу діяльності і виступає в якості безперервного процесу управління. Аудит займає самостійне місце в системі форм здійснення управління нематеріальними активами та забезпечує ефективне та раціональне їх використання на підприємстві, особливо при здійсненні підприємством інноваційної діяльності.

Запровадження аудиту ефективності використання нематеріальних активів на українських підприємствах перебуває тільки на стадії становлення та розвитку. Проблема розвитку та здійснення аудиту ефективності використання нематеріальних активів пов'язана з вирішенням таких питань, як проведення аудиту ефективності використання нематеріальних активів з точки зору підвищення обсягів виробництва продукції та врахування аспектів ефективності використання нематеріальних активів при перевірці фінансової звітності.

Проведений аналіз підходів до аудиту нематеріальних активів («Аудит інтелектуального капіталу», «Value Explorer», «Аудит інтелектуальних активів», підхід Ю.мДаума) дозволяє встановити, що використання даних підходів у практиці діяльності суб'єктів господарювання обумовлює підвищення ефективності управління нематеріальними активами, що мають і не мають відчутної форми. Однак дані підходи достатньо складно адаптувати до вітчизняних умов, оскільки вони передбачають наявність значного рівня «свободи» при веденні бухгалтерського обліку нематеріальних активів на підприємстві. Така ситуація характерна для англо-американської системи бухгалтерського обліку, де вимоги визнання нематеріальних активів та умови їх капіталізації і оцінки є менш жорсткими у порівнянні з національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку чи міжнародними стандартами бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Єдиним можливим шляхом застосування таких підходів до контролю ефективності використання нематеріальних активів в

українських умовах є їх побудова на основі кваліфіковано розробленої системи управлінського обліку нематеріальних активів. Однак глибокі напрацювання у даній сфері на сьогодні в Україні відсутні, існують напрацювання у сфері стратегічного обліку, які певною мірою стосуються аудиту ефективності використання нематеріальних активів, однак ці дослідження перебувають на стадії обґрунтування актуальності таких наукових пошуків і побудови загальних теоретичних підходів, а не на стадії здійснення розробок, які можна впроваджувати в практичну діяльність підприємств.

Тому в сучасних умовах для українських підприємств необхідною є розробка методики аудиту ефективності використання нематеріальних активів, яка буде враховувати особливості та традиції розвитку національної системи бухгалтерського обліку, напрацювання вітчизняних учених у сфері контролю, аудиту та економічного аналізу, а також всі позитивні сторони розглянутих підходів, що можуть бути застосовані вітчизняними підприємствами.

УДК 657

Valeriy Bondar,
Doctor of Economic Science,
Professor of Audit Department
SHEE «KNEU named after Vadym Hetman»

IMPORTANCE OF STUDYING THE WORK OF PRECEDING AUDITOR

Increased international capital flows require adaptation of the corporate relationships mechanisms in domestic entities to the international financial disclosure practices for increase of their investment attractiveness. Professional audit development increasing transparency and fair disclosure of complete and reliable information about a company, helps to secure it.

The study proved the importance of predecessor auditor's working papers for detection of misstatements in opening balances and assessment of the client's accounting and internal control systems defects. Consequently a program of inspecting opening balances and other working papers forms was elaborated for the audit process documentary provision. This ensures optimization of the audit